

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 220 (3382) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Az újból megindult esőzés ellenére

Rendkívül heves harcok fejlődtek ki a keleti arcvonal északi és középső szakaszán

A jelek szerint további támadó szándékai vannak a Szovjetnek — Badoglio elnöklésével új kormányt nevezett ki az olasz király

Berlinből közli a Pest különtudósítója, hogy a keleti harctéren a jelek arra mutatnak, hogy a Szovjetnek további támadó szándékai vannak. Az a német vélemény, hogy az új szovjet tartalékok még rendelkezésre állanak, amennyiben egyik vagy másik szakaszon szünetel a Szovjet támadó kedve, ennek csak az a magyarázata, hogy a szovjet átcsoportosításokat hajt végre. Azzal is számolnak, hogy az átcsoportosításban a szovjet már teljes téli felkészüléssel ellátott csapatokat vonultat fel.

Amszterdami jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az olasz király, mint az angol hírszolgálat a szövetségesek északafrikai főhadiszállásáról jelenti, új kormányt nevezett ki, a kormány élén ismét Badoglio áll.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Völkischer Beobachter jelenti Bukarestből, hogy a köztársasági fasiszta kormányának Antonescu tábornagyról történt elismerése után a követ vezetésével a bukaresti volt olasz követségnek több tagja menekülést kísérelt meg. Az olasz diplomaták Bulgárián át akartak Törökországba jutni. A román hatóságok azonban meggyűlölték ezt a kísérletet. A követet kíséretével együtt a Duna romániai oldalán levő Giurgiu kikötőjében feltartóztatták, úgyhogy nem tudott átmenni Bulgáriába.

Heves csaták hullámzanak a szmolenszki gépkocsiút mentén

Berlin. (MTI) A Német Távírti Iroda jelenti: A keleti arcvonal középső és északi szakaszán folyó harcokról jelenti, hogy noha az esőzés újból megindult, Csernigov térségében, Gomeltől keletre és fel egészen a szmolenszki gépkocsiúttól északra fekvő vidékig, rendkívül súlyos harcok fejlődtek ki. A szovjet támadások súlypontja Gomeltől délkeletre, továbbá Roszlavltól és Szmolenszktől nyugatra volt. A bolsevisták a Dnyeper és a Szjos folyó közötti részen is igyekeztek Gomel irányában teret nyerni. A támadásokat jórészt ellenlékésekkal felfogtuk és visszavertük, vagy szűk helyre szorítottuk össze. Roszlavltól nyugatra a bolsevisták nagy erővel támadták egy német kötelék ellen, amely most fejezte be átcsoportosítását és arra törekedett, hogy a köteléket szétszórják. Oldalozó ellentámadással a támadó szovjet erőkből két zászlóaljat elvagtunk és néhány fogoly kivételével megsemmisítettünk. A szmolenszki gépkocsiút mentén heves csaták hullámzanak ide-oda. Az egyik helység szeptember 29-én három ízben eszerült gazdát, míg végül a német hadvezetőség arcvonal-megrovíditó hadmozdulata véget vetett a vonal ide-odahullámzásának. Eközben a bolsevistáknak igen súlyos veszteségeket okoztunk, különösen közlekedési mozdulataikban. Teljesen felmorzsoltuk a bolsevisták egyik páncéltörő ágyusztagát. Három szovjet zászlóaljat megfűszertünk. A német lé-

gierő ezuttal is sikeresen vette ki részét a harcokból.

Genf. (MTI) A Német Távírti Iroda jelenti: Londonból jelentik, hogy azon az ülésen, amelyet 6000. asszony részvételével kedden a londoni Albert

Politikai beszédet mond Franco a fallange nemzeti tanácsának ülésén

Madrídból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A caudillo ünnepe alkalmából, amelyet egész Spanyolországban megünnepelnek, a fallange nemzeti tanácsának pénteki ülésén Franco tábornok elnökölt. A madridi Palota-téren a spanyol ifjuság ebből az alkalomból nagy tüntetést rendezett. A San Francisco el Grande templomban a Denu-mot mondtak. Ezen megjelentek az állam, a véderő, a párt és a diplomáciai testület magasrangú képviselői. Hír szerint Franco tábornok politikai beszédet mond.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A Führer szívélyes hangú táviratban tolmácsolta jókívánságait Franco tábornok, spanyol államfőnek, az ugynevezett Caudillo alkalmából.

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A burmai kormány elismerte a Mussolini kormányt.

Zürich. (Bud. Tud.) Az Olaszországban harcoló angolszász csapatok

Hallban tartottak és amelyen — mint már jelentettük. — Churchill miniszterelnök és Bewin miniszter is beszédet mondott. Woolton élelmészeti miniszter kijelentette, nagy kérdés, vajjon Anglia aszonyai tudják-e méltányolni azokat a nehézségeket, melyek abból adódnak, hogy új forrásokat kell megnyitni az ország élelmészeti számára az ellenség kezébe esett források pótlására. Kanada, Nyugat-Afrika, Ausztrália és Új Zéland azon fáradoznak, hogy Angliának segítséget nyújtsanak ezen a téren. Mindamellert eddig még egyáltalán nem sikerült minden nehézséget leküzdeni.

Dalton kereskedelemügyi miniszter a textilipartól nyilatkozott az ülésen. Nincs abban a helyzetben, — úgymond — hogy a nagyközönségnek pótruhajegyeket igérjen, mert ehhez Anglia túlságosan igénybe kellene vegye hajóterét, ami nehézségeket idézne elő a haditermelésben. Sok fejtörést okoz az is, hogyan biztosítsák a cipőszükségletet, mert hiány van bőrből és gumiban. A bőrrel vannak a legnagyobb bajok, mert az Atlanti csata folyamán az ellenség egész sorát súlyosította el a hőrkkel megrakott nagy hajóknak.

parancsot kaptak arra, hogy úgy viselkedjenek, mint szövetségesek. A csapatparancsnokoktól megvonták a rekvirálás jogát is. Szállításokat csak az olasz hatóságok hozzájárulásával vehetnek igénybe.

Kairó. (Bud. Tud.) Egy görög kikötőből két olasz romboló érkezett Alexandriába.

Amszterdam. (MTI) A Német TI jelenti: Mint a brit hírszolgálat jelenti, három haditudósító a Reuter Iroda, a Daily Herald tudósítója és a Sidney Morning Herald tudósítója Nápoly közelében elesett. Mindhárom az 5. hadseregnél működött.

Tokió. (MTI) A Német TI jelenti: A burmai kormány elismerte a Mussolini kormányt.

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: A nápolyi német katonai parancsnok-ság erélyes rendszabályokat léptetett életbe kommunista szabotálók ellen.

Pázmány Péter szobránál

— Dr PAÁL ARPAD beszéde a Katolikus Nagygyűlés alkalmából —

A magyar katolikusok öszeseregletének mostani napjaiban a keresztény esztétikus munkásai lelkiükből jövő kötelességüknek érzik, hogy Pázmány Péter szobra előtt letegyék a maguk emlékezésének koszoruját. Évről-évre ismétljük ezt a jó szokást, nem valami előírásos kényszerűségből és formai tisztelegés megnyilvánítására, hanem olyan benső megindulással, mint ahogyan hálát szokott érezni az ember. A magyareg minden rendje és foglalkozása közöttük a szellemi élettel foglalkozók, különösen mély hálával tartoznak annak a kivételes nagyságu szellemnek, mely háromszázötven évvel ezelőtt Pázmány Péter emberi életében megjelent közöttünk, s művei és emléke útján ma is él és tündököl fölöttünk.

Az a parancsoló, előrehullámzó lendület, mely a szoboralak vonalaiban a főváros mindennapi forgalmából kiemelkedik, s valami nagy távlatokba mutat, mely az egész magyar sorsot valami siettető, biztató, előrevivő mozgalmassággal öleli és vonzza magához; a szobormű beszédeségének szerencsés megnyilatkozása. De valahogyan még e szép kifejezésnél is maradandóbb és magávalragadóbb, ahogyan Pázmány a történelmi időkben való élete után is még mindig él, hatni tud a magyar lelkek elmélyüléseibe és fölemelkedéseibe ma is elvezet, s tanulságokat tud adni a mai kor hányattatásaihoz is. Megpróbáltatásainkban kitartásra eszkal és csüggedetlenségre biztat, aztán a hamis önbámulat helyett az öntudatos alázatra szoktat, s az alázatból a helyes önismeretre vezet; abból a hit szilárd-ságába, biztonságába és tisztaságába emel, s az e világon való túlzások és hiányok zavara helyett föltárja előttünk az emberfölötti világ biztos, zavartalan kilátását.

A hitihirdető és hittérítő Pázmány ma a történelem távolán át már nem a kemény és érdes vitázó alakjában áll előttünk, hanem úgy mint aki legközelebbi sorstestvéreit, a maga magyar népet a hitbéli bizonytalanságoktól akarja megóvni, s hitettségben erős jelleművé tenni, ezzel az erős jellemmel megedzeni az egymásért való dolgoz és küzdő szeretetre. Akkoriban, mikor Pázmány a maga földi életét élte, a 350 évvel ezelőtti időkben is világválság dúlt, a vallási áramlatok megújulásában mult és jelen és jövőndő birkózott egymással. Kelet és nyugat ismeretlen lelkiismereti bontakoztak, s a világnak mind a négy irányából toltak egymás ellen a földi hatalmasságok egymást pusztító indulatosságai. Hazánk területe is óriási esatár volt, nemzetünk életének felszabdálása között állottunk, a mohácsi vész és az utána következő országomlás százados árnyéka ott borongott fölöttünk, s állottunk az árnyékban, mint a történelmi szakadékba hullottak, önmagunk emésztése és marangolási között. Kisebtestes, hason-

tanak azok az idők a maiakra.

Pázmány a régi magyar kereszténység útjaira mutatott reá. Ott keresétek az újra fölemelkedés útját, atyámfiai, — mondotta kortársainak. S hitvitázáson, világi politikán, egyházkermányszaton, lélekemelő tanításokon kevesztül a nyugatrómai kereszténység újabb érvényesülését kereste. Mindezt azért is, hogy Isten magasságában lássuk meg életünk és sorsunk jobb bizonyosságát, de azért is, hogy a magyar népet a „szeginségből”, az elárvultságból és az önmarcangolásból kiemelje. Nagyszabású kortársak állottak vele szemben: a történelemcsinálásban például egy Bethlen Gábor, ki Erdély felől a törököség diplomáciájával, a reformáció világgörredalmi erővel akart a magyarságnak új megalapozású állami és társadalmi életet. A két magyar végletre még ráömlött az európai harmincéves háború, mely vallászabadsági ekok címén indult, s egyházi és világi fejedelmek hadviselésén keresztül megmozgatta a pápák, németrómai császárok, törökcsultánok, francia, dán, svéd, lengyel uralkodók, erdélyi fejedelmek és moldvai, meg havacalföldi vajdák minden aktivitását, s végül is az Európa fölötti politikai hegemonia teljes átalakulásában végződött.

A magyarság is ott állott az akkori világviharban a középkorban. A mohácsi vész utáni pusztulás között, lezabált határokkal, két pogány közt egy házáért való vércsorgással. És ugyanakkor volt lélekero, mely a magyarságot az önmagáért dolgozó hitre és e hit szerint való életre biztatta, figyelmeztette, s példájával erre az emberföltöttiségre ragadta. Az egymással szemben álló magyar irányokban, azok részletviakodásaiban lehetett a gyarlóságnak az elvettét életindulata, de együttesen óriási életfőtön nyilvánult meg bennük. És ami Pázmányt illeti, ő emberföltötti munkával és fáradsáttalansággal egy egész elcsüggedett és elveszettnek látó vallási talajt mentett meg a közönyösség és elhanyagolás posványából, hogy friss és életadó néperővé és nemzeterővé tegye. A hatások és ellenhatások óriási küzdelme meghozta a magyarságnak az emeltebb lelki színvonalon való megmaradását.

Ma is tulajdonképpen ezen az élet-talajon élünk, ezt nem tudta szétrombolni még a közelmúltak világválsága se. Még nyelvünk is a Pázmány ihletett vezetése alatt tört elő a néplelek talajából, hogy szellemünk legértelmesebb kifejezője legyen, s hogy a meztérkelt nyelvújítások helyett még a jövőben is ebből az ősi élettalajból leheessen új kivirulásunk. Mert hite és nyelve az, amiben él a nemzet. Pázmány Péter egy egész nemzeti kétségbeesésből küzdött ki, hogy népe ezt az élet-talajt meglessa, megtanulja és kövesse. Koszorunkban, amit most szobrára helyesünk, a keresztény magyar nép halájanak a virágzását akarjuk kifejezni. És fogadjuk az ő dicső emlékének, hogy a mai világviharban is hittel és hazaszeretettel akarjuk megállani mindig a helyünket.

Szolgálatos gyógyszerárak:

II. CSOPORT:

ARANYÁS gyógyszerár, Szt László tér 6. (M. Kajn E.) 25-74.
FEHÉR KERESZT gyógyszerár Rákóczi-u. 2. (Pakala Gy.) 14-46.
SZENT LÁSZLÓ gyógyszerár, Szent István-tér 1. (K. Hegedüs L.) 19-29
MEGVÁLTÓ gyógyszerár, Grót T. l. Pál-u. 55. (Németh L.) 32-01.

A gyógyszerárak éjjeli szolgálatát szombath reggelig tart.

Héttükros udvari hintó vitle bemutatkozó kihallgatásra a svéd királyhoz Ullein-Reviczky Antalt

Stockholm. (MTI.) Ullein-Reviczky Antal a Stockholmba kinevezett új magyar követ csütörtök délben bemutatkozó kihallgatáson jelent meg V. Gusztáv svéd királynál, hogy megbízó levelét átadja az uralkodónak. A király, aki az utolsó napokban jávorszarvas vadászaton időzött vidéken, egy napra visszatért a fővárosba.

A magyar követ kihallgatása a Svédországban hagyományos ünnepélyes külsőségek között folyt le. Háromnegyed 12 órakor a magyar követ lakása elé érkezett két udvari hintó, amelyek közül a nagyobbik az úgynevezett hét-tükros kocsi volt. Az egyik kocsiból kilépett De Geer udvari szertartásmester, akinek az volt a feladata, hogy Ullein-Reviczky Antal követet a királyi palotába vezesse. De Geer báró rövid ideig tartózkodott a követségen, majd a díszmagyar ruhába öltözött magyar követ felszállt a hét-tükros kocsi. Mellette De Geer báró foglalt helyet. A díszes menet fél 1 órakor hajtott be a királyi palota külső udvarába. Az udvaron felsorakozott tábori ruhás díszőrség puskával tisztelgett. Miközben az őrségparancsnoka kardjával tisztelgett, a zenekar diszinduló

játszott. A magyar követet és kíséretét a lépcsőházban az udvari szertartásmester fogadta, majd felvezette őket az első emeletre. A kihallgatási terem ajtaja előtt jobbról és balról díszgyenruhába öltözött tisztek állottak, köztük a díszőrség parancsnoka és a király két szárnysegéde. Amikor a kihallgatási terem kétszárnyas ajtaja kitért, Ullein-Reviczky Antal követ belépett a terembe és megkezdődött a kihallgatás. V. Gusztáv svéd király svéd tábornagy díszgyenruhában jelent meg a kihallgatáson, mellén viselte a Magyar Erdemrend Szentkoronával díszített nagykeresztjét, amelyet annakidején Horthy Miklós, Magyarország kormányzója ajánlékozott neki. A kihallgatás félóra hosszat tartott. Amikor a kihallgatás véget ért, Ullein-Reviczky Antal magyar követ bemutatotta kíséretének tagjait a svéd királynak, aki néhány kérdést intézett Nagy György követségi titkárhoz és Vághy őrnagy katonai attaséhoz. Ezután a magyar követ és kísérete eltávozott a kihallgatási teremből Ullein-Reviczky Antal követ elbúcsúzása és lakására való visszatérése szintén díszes külsőségek között folyt le.

LAVAL:

„Bármely országnak kötelessége háborút viselni, ha védekeznie kell, de Franciaországot nem támadták meg!”

Párizsból jelentik: (MTI.) A Német TI jelenti: Pierre Laval francia kormányzó a parisi varosházán a városi tanács tagjai előtt beszédet mondott. Az OFI iroda részletesen közli ezt a beszédet, mely többek között a következőket tartalmazza:

— A háború a népfrent műve volt. Bármely országnak kötelessége háborút viselni, ha védekeznie kell, de Franciaországot nem támadták meg. A nép nem viselhet háborút, ha éhezik, Franciaország azonban nem éhezett, az ország boldog volt, sőt talán éppen a túlzott kényelemből fakadt a szerencsétlensége. A dánzigi folyosó miatt üzent hadat Németországnak. Mint francia külügyminiszter, éveken át résztvettem minden nemzetközi megbeszélésben. Határozottan meg kell ma állapítanom, hogy Genfben valamennyi ország képviselője egyhangulag elismerte, hogy a dánzigi folyosó a versaillesi szerződések legrosszabb cselekedete volt és a kérdés békés megoldását meg kell találni. És éppen a folyosó miatt üzent hadat Franciaország. Allitóltag Lengyelországot harcolt, de ma már bizonyosak lehetünk abban, hogy Lengyelország sohasem nyerneti vissza háború előtti területét. Még ha a szövetségesek, — akik allitóltag Lengyelországot vonultak hadba — győzének is, a szövett schasom állitóltag helyre Lengyelországot.

Laval azután a kommunista veszélyről beszélt, amely — mint mondotta — lidérennyomásként mindig ránehezedett. Egy alkalommal azt mondotta

hogy ohajtja Németország győzelmét, mert enélkül a bolsévizmus Európában mindenhol befészkelődik. Ma ismét meg kell állapítania, hogyha Németország, mint hatalom elbukna, vagy nehéz megpróbáltatások közé kerülne; a kommunizmus tészket rakna Franciaországban.

Végül azt az ohajtását fejezte ki, hogy honfitársai jobban érteék meg őt, mint eddig. Egyetlen célért dolgozik, Franciaország megmentéséért.

Ricci altábornagy ismerette az új fasiszta milícia szervezetét

Roma. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: Ricci altábornagy szerdán a fasiszta milícia parancsnokat előtt ismertette az új miliciaszervezetet. A miliciát légiók alapján építik fel és a legézigorubb fegyelemlől gondoskodnak. Kétféle alakulat van és pedig az Elit testület, melyet az ifjuság legkivalóbb tagjaiból alakítanak egy éves szolgálati időre. Ez az alakulat különösen erős fegyverzetet kap. A másik alakulat a korábbi véderő valamennyi fegyvernémebe tartozó többi legionistáiból alakul. A tisztek számára igen alapos tanfolyamokat rendeznek. A kizárólag katonai szempontból történő kiválogatás biztosítása végett a jövőndő tiszteknek megfelelő fizetést biztosítanak.

Mozik műsora:

APOLLÓ: Legényvásár.
BELVÁROSI: Csallódás.
CASINO: Pista tekintetes úr.
KORONA: Kölesnádott élet.

Bőröndtolvajokat fogott a vasuti csendőrség

Nagyvárad, október 1. Vészedelmes tolvajokat fogott el tegnap Váradon a vasuti rendőrség. Az egyik vasuti hordár megdöbbenve vette észre, hogy az őrzetere bizott három utazó bőrönd megfoghatatlan módon eltűnt mellőle. Ugyanekkor a vasuti csendőrök figyelmeseek lettek három gyanus alakra, akik közül egyik nő volt. A társaság feltűnő gondossággal igyekezett három bőrönddel az állomási kijárat felé.

Igazolás után kiderült, hogy veszedelmes tolvajokat sikerült tetten érni Booskor Sándor, Szabó Gábor és egy fiatalkoru nő ezemélyében. A bőröndöket még nem bonthatták fel s így azok érintetlenül visszakérültek tulajdonosaikhoz.

A három tolvajt átadta a csendőrség a nagyváradj rendőrkapitányságnak, ahol őrzetbe vették és megindították a nyomozást esetleges egyéb ügyek kiderítésére.

San Michele is elpusztult Capri megszállásakor

Stockholmból jelentik: (MTI.) A NTI jelenti: Capri szigetén, mint a Nya Daglight Allahanda jelenti, a sziget megszállása közben elpusztult Axell Munthe dr San Michele néven ismert villája. A Capri északi partjain a Marina Grande egyik sziklafensikján épült villát az amerikaiak fészalló helynek jelölték ki. Ennek következtében Munthe dr pótolhatatlan műgyűteménye, melynek különösen értékes része volt a Madonna gyűtemény, elpusztult.

A hétosztályu román gimnáziumban érettségizettek ügyében interpellációt jegyzett be az Erdélyi Párt

A Magyar Országos Tudósító jelenti: Az Erdélyi Párt emlékiratában, melyet legutóbb a miniszterelnöknek a képviselőházi csoport 36 tagu küldöttége adott át, többek között szerepel a 4260—1943. számú miniszterelnöki rendelet módosítása is. Ebben az ügyben Mikó Imre dr. országgyűlési képviselő interpellációt jegyzett be. Az említett kormányrendelet kimondja, hogy azok, akik Romániában 1928 és 1936 között a gimnázium 7-ik osztályának elvégzése után érettegiztek, amennyiben a magyar szabályoknak megfelelő gimnáziumi érettegizési bizonyítványt akarnak szereznii, a gimnázium VIII-ik osztályáról magánvizsgát, majd pedig rendezérettegizt kell tegyenek. Tekintettel arra, hogy ez a rendelkezés súlyosan érinti azt a 8 korosztályt, amely Romániában az akkori rendeletnek megfelelően már egyszer érvényesen érettegizett és mert ezeknek legnagyobb része, mint érettegizett elhelyezkedett, a képviselők kérése arra irányul, hogy a VII-ik osztály elvégzése után szerzett román érettegizt a trianoni csenkaországban a VIII-ik osztály után szerzett érettegizvel minden további vizsga mellőzésével teljesen egyenrangunak ismerjék el.

Ismét rendíthetetlennek bizonyult a német arcvonal a döntés kivívására irányuló szovjet erőfeszítésekkel szemben

Német részről újból nyomatékosan cáfolják a szovjet-német titkos megegyezés hírét — Az orosz-lengyel viszály kiéleződése sürgeti a háromhatalmi értekezlet összeülését

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: Illetékes német helyen a szovjet-német titkos szerződésről terjesztett külföldi hírekkel kapcsolatban ismételten nyomatékosan rámutatnak Ribbentrop legutóbbi beszédére, amelyben világosan kifejezésre jut a bolsevizmus elleni harc a teljes győzelemig.

Stockholm. (MTI.) Egy stockholmi lap értesülése szerint a háromhatalmi értekezlet összeülését az orosz-lengyel viszály kiéleződése sürgeti. Londonba érkezett jelentések szerint a német arcvonal mögötti lengyel területen állandóak az összeütközések az oroszbarát és az oroszellenes lengyelek között.

Madrid. (MTI.) A Német TI jelenti: Brazília hadügyminisztere az Egyesült Államokban részletesen megbeszélte a brazilai expedíciós hadsereg felhasználásának lehetőségeit.

Német elhárító győzelemmel végződött a Zaporozsnje és Azovi tenger közötti harcok negyedik napja is

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: A német hadijelentés kiegészítéseként a Német Távirati Iroda a következőkről értesül: A szovjet megkísérelte ugyan, hogy tovább erőltesse az előrehaladást a Dnyepernél, de szeptember 29-én sem tudott előretörni. Zaporozsnje és az Azovi-tenger között sok vérvetést szenvedett anélkül, hogy egyetlen helyen is át tudott volna törni és így ezen a harc téren a negyedik nap is határozott német elhárító győzelemmel végződött. A Dnyeper középső folyásánál is eredménytelenek maradtak a bolsevisták megújuló átkelési kísérletei. A német ellentámadások a szovjet átkelési helyeit még jobban összeszorították.

Az olaszország harctéren Nápoly városának sorsa került a közérdeklődés előterébe. E város sokat szenvedett az angol-szász légitámadások alatt. Amerikai részről megállapították, hogy csak Nápoly ellen több, mint száz bombatámadást hajtottak végre és a legutóbbi légitámadásnál, amelyet szeptember 5-én, két nappal a fegyverszüneti szerződés aláírása után hajtottak végre, kétszáz négy-motoros gép vett részt és ezek ezer tonna robbanóanyagot dobtak a városra. A sokat szenvedett városban megingott a fegyelem, a kommunista agitáció mind jobban erőrekapott és végül sikerült elszórt kommunista lázadást kiróbbantani. A brit és északamerikaiak már hosszabb ideje reménykedtek abban, hogy Nápolyban partraszállhatnak. Ezt a vállalko-

zást a városban garázdálkodó kommunista és anarchista bandáknak kellett volna megkönnyíteniük. A német csapatok és a bandák közötti elkeseredett harcok, úgyszintén a brit-északamerikai bombatámadásoknak a város mind nagyobb részei estek áldozatul, úgyhogy a német vezetőség kénytelen volt elevenbe vágó rendszabályokhoz nyulni, hogy természetesen léphessen fel a bandák ellen. A csütörtöki német hadijelentés beszámol az első ilyen rendszabályról a

nagykiterjedésű kikötőberendezések elpusztításáról, amivel lehetetlenné tették, hogy a német arcvonal hátában az ellenség partraszállhasson.

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: Szeptember 29-ike a keleti arcvonal déli és középső szakaszán elsőrangú nagy harci nap volt. A bolsevisták mind a kubáni hídfőnél, mind az Azovitengertől északra a Dnyeper hídfőként folyó nehéz harcokban és Csernigov és Gomel közötti térségen ismét új gyalogsági és páncélos hadosztályokat vetettek be a csatába, hogy az elizapozódás időszaka előtt megegyezően megpróbálják elérni a nagy döntés kivívását, amire már három hónapja töreksenek. Hogy a német arcvonal ismét rendíthetetlennek bizonyult, ez újra a német gránátosok és gyalogsági emberfeletti teljesítményeinek és a kitűnő vezetésnek köszönhető. Bár a hónapok óta tartó harcokban olyan nélkülözéseket és fáradságokat kellett elviselniük, amelyek a fizikai teljesítőképesség határát érik ismét és ismét erőteljes csapatokat mértek az ellenségre és a bolsevistákat óriási vér- és fegyveráldozatokkal kapcsolatos áttörési és átkelési kísérleteik alkalmából visszaverték.

A Dnyeper középső szakaszának egész területén Dnyepropetrovszktól

a Pripjet vonalig a harcok súlypontjai Kremencsugtól keletre, valamint Kanevnél voltak, míg a Kievi térségben a bolsevisták tartózkodtak minden támadó tevékenységtől. Kremencsugtól keletre az erős német páncélos alakulatok a gépesített gyalogsággal együttműködve, a több páncélos dandár kíséretében előrenyomuló, ujjonnan felrészített hadosztályokat összefüggéstelen részekre szórva az 25 — részben nehéz — szovjet harckocsit kilöttek. Az utolsó egységek átszállítása, valamint a vasúti és folyami hidak szétrobbantása után Kremencsug városát kiürítették.

Gyökeres eredményre vezettek a német tisztogató műveletek Olaszország északkeleti sarkában

Berlin. (MTI.) Az Interinf jelenti: A német biztosító csapatok nagy kiterjedésű és gyors akciói Olaszország északkeleti sarkában és az azzal határos területeken gyorsan gyökeres eredményre vezettek. Nagyobb hadseregeket megemmisítettünk és foglyul ejtettünk. A békét széles területsávon helyreállítottuk. Az eddig rendelkezésre álló és még nem teljes jelentések szerint csupán a legutóbbi harcok után 1446 bandatag holttestét találták meg, közöttük Badoglio-párti olasz katonák is voltak. A foglyok száma a harc eddigi két napja után ötezerre emelkedett. Triest térségében, valamint Spalatótól keletre Badoglio-párti olaszok maradványait vertük le, vagy ejtettük foglyul, akik egyenruhájukat levette, polgári ruhában zsarolták a szomszédos helységeket. Búvóhelyekül a régebbi olasz állásokat használták fel. Amikor egy német portyázó különítmény rájuk csapott, menekülni akartak, de eredménytelenül, mert valamennyit elfogták.

„Az angol-amerikai fák az utóbbi hónapokban kissé megnövekedtek, de nem fognak az égig érni!”

Göbbels birodalmi miniszter cikke az ellenség győzelmi elbizakodottságáról

Berlin. (MTI.) A Német TI jelenti: Nem félünk az ellenféltől. A mi oldalunkon van nemcsak az igazság, hanem a hatalom is és ez be fog bizonyulni, ha rákerül a sor. Ezekkel a mondatokkal fejezi be Göbbels dr a *Das Reich* című hetilapban „Ha rákerül a sor” című vezércikkét. Göbbels dr kiemeli, hogy a mostani óriási küzdelemben nincs egyetlen olyan hadviselő ország sem, amely át ne

esett volna halálosnak látszó válságban. Az angolok ezt a válságot Dünkirchen után élték át. A bolsevisták akkor, amikor a német csapatok Moszkvát fenyegették körülvárással, az emriaiak pedig Pearl Harbour és a Fülöp-szigetek elvesztése után. — Több mint különös volna — folytatja Göbbels dr — ha ez a háború minket, németeket megkímélne az ilyen kemény megpróbáltatásoktól. Ezeket mi anyagiakban viszonylag könnyebben tudjuk leküzdeni, mert mi a birtokainkban levő tartalékok gazdag tárházából meríthetünk. A miniszter hangoztatja, hogy csak egy mód van arra, hogy a háború minél hamarabb véget érjen és az az út az igazi békéhez: egyedül a német győzelem. Ha egyszer egy nép az utolsó viskóig is eltökélte valaha a történelemben, hogy egy rákényszerített háborút csak győzelemmel fejez be, akkor ez most a német nép. A világ egyetlen hatalmassága sem fog bennünket valaha is arra kényszeríteni, hogy lemondjunk elemi jogainkról, szabadságunk-

ról, erőteljes nemzeti függetlenségünkről. Tévednek az ellenséges oldalon, ha azt hiszik, hogy mi már fáradtak vagyunk és elhasználtuk erőnket a harcban. Mindenesetre kevesebb jelét mutatjuk ennek, mint ellenfeleink. Ha zsidó újságírók Londonban ma a Berlin elen való menekülésről álmodoznak, akkor mi tulfutott idegeik lehtëse céljából csak arra figyelmeztetjük őket, hogy a mi atlantióceáni védősáncaink óriási betonvédővonalain kívül van még elegendő helyünk angol tömegsirokra is. Brit államférfiainknak az angol-amerikai légifegyvernem rombolóterrorja nagy önhittséget adott és ez ugyancsak kissé nagyon is a fejükbe szállott. Erre egyelőre csak annyit válaszolunk, hogy eddig még egyetlen ütés sem maradt viszonzatlanul. Válaszunk néha sokáig, sőt nagyon sokáig várattat magára, de mindig bekövetkezett még akkor is, ha ellenfeleink már azt hitték, hogy ezekkel a következményekkel nem kell számolniuk. Az angol és amerikai fák

Gazdák figyelmébe!

Hüvelyesforgalmi és Vetőmagforgalmi Központok megbízása folytán

Hüvelyes terményt és Vetőmagvakat

vásárol a HANGYA kirendeltsége, mint helyi kereskedő. Kapisztrán János-tér 22.

az utóbbi hónapokban kissé megnövekedtek, de nem fognak az égig érni.

A miniszter kiemelte, hogy a németiség feljogosítottnak érzi magát erre a beszédre katonai lehetőségeinek teljes ismeretében. Ez minden más, csak nem megtévesztés. Ha Londonban így akarják felfogni, a németeknek teljesen közbűs. Mi feltétlenül bizonyosak vagyunk a dolgunkban — írja Göbbels — és elvégre ez a döntő. Ezt a háborút ellenében az első háborúval nem hazugsággal fogják eldönteni. Az ellenség felemelte ellenünk fegyverét, hát most használja is fel ellenünk azt a fegyvert. Nem félünk tőle.

Figyelem! Mindenkinél szól!

A Leventeegyesület felhívása

A honvédelmi miniszter rendelkezése értelmében a Magyar Vörös Keresztnek a hadrakelt seregek sebesültjeinek és betegeinek helyzetjavítását célzó gyűjtését a város lelkes hölgyein kívül leventék bonyolítják le.

A hölgygárda a következő helyek földszintről nyíló üzlethelyiségeket keresi fel: Bémer-tér, Rákóczi-út, Szent László-tér, Sas-palota, Kossuth-utca és a Mussolini-tér Köröspart felé eső oldala. Mindenütt másutt, tehát az összes lakásokban, leventék végzik a gyűjtést.

A leventék kettősével gyűjtenek. A bekopogtató levente köteles felmutatni az Egyesület hosszú és gömbölyű pecsétjével és aláírással ellátott gyűjtési igazolványt. Az igazolványon és a Vöröskereszt gyűjtési ívén a gyűjtők neve és igazolványának száma szerepel; tehát azoknak egyezniük kell. A gyűjtőkre az adományozott összeget és az adományozó nevét az adományozó maga írja be tintával vagy nedvesített tintaceruzával.

A leventéket a leltiszteletudóbb viselkedésre és kötelességeik pontos teljesítésére kioktattuk. Tisztelettel kérjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy mindenkinél szíve nyíljon meg az értünk küzdő testvéreink sebeihez enyhítésére és mindenki erejéhez képest tegye meg ehhez hazafias kötelességét.

A gyűjtésre vonatkozó bármilyen felvilágosítással készséggel szolgál a Leventeegyesület vezetője minden este 5-től 7-ig a Leventeotthonban.

Leventéink a gyűjtést szombaton délután kezdik meg.

Felhívás a középiskolai tanulóknak

Az érdekelt intézetek igazgatói az érdeklődésükkel köteleseknek tekintjük.

A Szent László gimnáziumnak felső osztályában (V-VIII.) iratkozott és most Nagyváradon tartózkodó tanulóknak, hogy folyó hó 3-án, vasárnap 12 órára a dr. Kécekméti Lipót Zsolt Gimnázium udvarán jelenjenek meg.

A Bárcs Gábor kerékpárosi középiskolának ugyancsak Nagyváradon tartózkodó tanulóit folyó hó 3-án (vasárnap) intézetük udvarán 11 órakor gyűjtékezzenek.

Arany János Páscál
premontrei kanonok,
a Leventeegyesület elnöke.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Fenn kell tartanunk az önkormányzati életforma szeretetét

Patzkó Elemér nagy beszédet mondott a város őszi közgyűlésén

A város őszi közgyűlésének nagy eseménye volt Patzkó Elemér dr., országgyűlési képviselő felszólalása. Beszédének az önkormányzatról szóló részét az alábbiakban egész terjedelmében közöljük.

— Ismét elérkezett a napja, hogy megvitassuk a város költségvetését, ami nemcsak az egyévi bevételi és kiadási tételek egyensúlyának kimunkálását jelenti, hanem munkaprogramot a jövőre, tanulságok levonását a múltból, — kezdte felszólalását dr. Patzkó Elemér. — Ez csak elvi alapon nyugodhat s így elsősorban általános elvi síkon kell visszapihantannunk a múltba, keresni az eseményekben rejlő irányító erőt, megmérni munkánk értékét s józan előrelátással egy évre ismét elvi síkon megállapítani, mi legyen munkánk irányvonala Nagyvárad jövőjének építésében.

— Ha visszapihantunk a múltba s így

jövő kötelezettségeinket lemérjük, egyet állapítunk meg, úgy vélem véleménykülönbség nélkül, hogy Nagyváradnak nemcsak a saját maga szempontjain keresztül, de az általános országos jövő szemüvegén keresztül kell a jövő képét magában határozottan kialakítania.

— Elsősorban le kell szögeznünk, Nagyvárad a multban mindig az egész ország legelső vezető városai között vitt szerepet úgy szellemi, művészi, szociális, mint technikai fejlődési síkon is.

— Nagyvárad történetének sok halosszal teletüzdelt története, sajnos, visszavetett bennünket, de ha mindnyájan szívügyünknek érezzük és lakadatlan munkánkkal kiverejtékezzük, ismét elfoglalhatja szűkebb pátriánk azt az előkelő és irányító pozíciót, amire történeti múlt és mai duzzadó élet-erő kötelezi Szent László városát.

kényszerít az egész intézményre, a kritikai szellem teljes elsovadását, pedig az egészséges kritika épp olyan szűke és nélkülözhetetlen, mint amennyire káros a felesleges okvetellenkedés.

— Véleményünket bátran itt kell elmondanunk s nem a gyűlés előtt vagy gyűlés után, mert a magunkba fojtott kritika a közönségnek semmit sem használ.

— Ezzel ösztönözzük közös megegyezéssel alapuló munkára a város hivatásos vezetőségét.

— De amikor saját magunkat kritizálom, meg kell mondom őszintén, hogy a hivatásos vezetőknek is többet kell lennie az önkormányzati életben való tevékeny részvétel ösztönzésére.

Idő kell a kérdések tanulmányozására

— Lehet, hogy a mi ekekor megnyilvánuló érdeklődésünk is rossz hatással van a város hivatásos vezetőire, de ez nem szabad, hogy őket elfásítsa, hanem nagyobb ösztönzésre kell, hogy ösztökélje őket.

— A város hivatásos vezetőségével szemben kifogásolom, hogy nem ad kellő időt ahhoz, hogy a szónyegre kerülő kérdéseket kellően tanulmányozzuk.

— A hivatalos közlönyt majdnem kivétel nélkül a közgyűlést megelőző nap délutánján vagy estjén kapjuk kézhez s ekekor bizony még a tanácsban történő ismertetés is oly annyira hiányos, hogy annak alapján nemhogy hozzászólni nem lehet, de kellő képet sem lehet nyerni a kérdés helyes miérléteiről.

— Néha a tárgysorozati pontok olyan címmel vannak feltüntetve, ami egyáltalán nem fedi a kérdésnek eldöntésére kerülő részét. A legutolsó közgyűlési meghívó például a Körös partfal 700.000 pengős munkájának szabadkészből, még zártkörű pályázat mellésével is történő kiadását, azzal a címmel tüntette fel: „Körös partfal építési költségeinek biztosítása”, — ami feltétlenül megtévesztő.

— A törvényhatósági bizottságban elfoglalt emberek foglalnak helyet s ha valaki az utolsó pillanatban veszi kézhez a tárgysorozatot s annak csak rövid ismertetését futja keresztül, joggal hiheti, hogy egy így megjelölt pont indokolását el sem olvassa, mert ez egy egyszerű hiteligyműveletet takar.

— Kéőbb a tárgyalás alkalmával azonban mindenki rájön, hogy ez egy olyan kérdés, amihez talán hozzá kellett volna szólni, de a felkészületlenség ekkor már megakadályoz ebben bennünket, bármennyire is éljen bennünk az ezirányú jószándék.

— Ezenfelül, sokan egyes kérdésekben nem szakemberek s egy fél nap, máé összecsurított munka mellett, keptelenek lelkiismeretes tájékozódást ezerezni.

— Például hogyan ellenőrizze egy nem szakértő, hogy egy szabadkészből történő munkálai kiadása esetén az árak megfelelnek-e a normális uapi áraknak.

— Ha mindkét részről, — a törvényhatósági bizottság és a hivatásos vezetőség — nem igyekszünk munkánkat tökéletesíteni és erre a lehetőséget megadni, az önkormányzat csak látszat lesz, ami nélkülözi úgy az önkormányzati forma, mint a tekintélyi kormányzás elvét.

— Pedig az önkormányzati forma az,

Várad sohasem volt helyi potentátok elzárt fészke

— Nagyvárad azért is vissza kell, hogy szerezzék és meg kell teremtesse a vezető szerep elengedhetetlen életfeltételeit, mert olyan jövőt formáló erők szunnyadnak a város multjában, amilyenek kevés más városában.

— Várad sohasem volt helyi potentátok elzárt fészke, hanem olyan férfiak állandó vagy átmeneti otthona, akik mindig széles látókörrel az egész ország és az egész magyarság építésére és fejlesztésére sugározták ki különleges adottságaik és tehetségük alkotó erejét.

— Ez tette mindig ekezinüvé a várost s ez hozta magával, hogy aki itt született, ide telepedett, vagy valamilyen módon kapcsolatba jutott Nagyváradal, társadalmi és foglalkozási különbségre való tekintet nélkül otthonának érezte ezt a várost és szívügyének zaráncának előrevitelét.

— Ez a közösségi erő volt, ami a többi városok között az élre ragadta Nagyváradot.

— Ezt a nagy erőt tehát a multatámaszkodva a legmagasabb fokra kell hatványoznunk.

— Mindenkinél a tudatába kell vésnünk, hogy nemcsak az eredményeknek kell örüdeniük minden nagyvárad polgárnak, hanem dolgoznia is ezért.

— Ha a város kis parlamentjének történetében lapozunk, azt látjuk, ez a közösségi munka műhelye volt, ahol a kötelezettség tudata serkentette fáradsághatalan munkára a hivatásos vezetőket s válasszott városatyákat.

— Ezt a beidegződést csodálatos módon émmiféle idegen uralom és megszállás sem tudta megtörni és megsemmisíteni s a magyarság válasszott emberei voltak azok, akik a trianoni béke-

től a bécsi döntésig is a mult erejéből táplálkozó harcos szellemmel voltak kezdeményezői és sürgetői a jövő építésének s megőrzői annak a nagy magyar hagyománynak, amelyet önkormányzati elvnek, parlamentáris életnek nevezünk.

— Az önkormányzati magyar életformához való ragaszkodás tette erőssé a nagyvárad magyarságot abban is, hogyha megfogytakozva is, de a visszatérő magyar jövő reményében mindig át tudta vészelní a különböző megszállásokat és megpróbáltatásokat.

— Ezért kell az önkormányzati életforma szeretetét fenntartanunk, ápolnunk és fejlesztenünk.

— Szegfű Gyula nemrég azt írta: „...kés korokban való önkormányzati tanítás és ennek megszerettetése a legfontosabb nemzeti feladatok közé tartozik s mint ilyen elsőbbséggel bír minden más társadalmi és gazdasági feladat előtt.”

— Nagy embernek — sülvos megállapítás, ami rögön fel kell vesse a kérdést, mit tettünk mi ennek az érdekében a mi kis körünkben: az elmúlt évben s mit akarunk tenni a jövőben.

— Nem vagyok híve az önámításnak s ezért meg kell mondom, többet is tehetünk volna a ez a jövőre vonatkozólag jobb munkára kell, hogy ösztönözzön mindnyájunkat.

— Ezzel nem aláértékelni vagy ekecsinyelni akarom az eddigi végzett munkát, mert hiszen az eddigi is sok értékben bővelkedik, hanem épp azt megállapítani, hogy az összetartó közös munka jó példájával nagyobb eredményeket is el tudunk érni.

A törvényhatósági bizottságnak kell jó példával előljárnia

— Elsősorban a törvényhatósági bizottság tagjainak kell ebből a szempontból jó példával elől járni. Több érdeklődést kell tanusítani a város minden nagy és apró-cseprő problémáival szemben, mert ezzel mutatjuk ki, hogy önkormányzatunkat a magunkánknak érezzük, szeretjük s hogy erre utajfjaink nevelni a jövő generációkat is.

— De kérdem, hol van a bizottság tagjaiban az említett ügyeszeretet, mi-
ben mutatkozik meg az önkormányzathoz való tőrhételten ragaszkodás, ami-

kor ekekor fontos problémákat tárgyaló üléseken senki még csak egyetlen problémához sem szól hozzá senki semmiről felvilágosítást nem kér, s hűsz pontos tárgysorozat ismertetése és megezáváása ösze-vissza 20 percet igényel. Mert ilyenmi is előfordult, éppen a közelmultban.

— Sokan vannak a bizottsági tagok közül, akik mióta ebben a testületben helyet foglalnak, soha még fel sem szólaltak.

— Ez unalmas taposómalom jellegű

ami a mi nemzeti sajátosságunknak történelmi fejlődésünknek megfelel s ezért hangsúlyozom én, hogy tegyük többet ennek tökéletesebb kifejlesztése érdekében.

— Mindnyájunknak közösen a jövő Nagyváradját kell kiépítenünk. A közösekben rendszerint a legegészségesebb életképzések ösztönösen termelődnek ki s az életképzések ösztönös kitermelődési ezerve az önkormányzati elvre épülő törvényhatósági bizottság. Ezen keresztül kell tehát nekünk a város és egyben az ország jövőjét építeni.

— Bár úgy vélem, ebben mindnyájan egyet értünk, mégis szükségesnek tartottam ezt leszögezni és újból mindnyájunk figyelmébe véni, hogy ezzel úgy a törvényhatósági bizottságot mint a város hivatásos vezetőit még tökéletesebb munkára ösztönöztem.

Mi van a Hivatalos Lapban?

A *Budapesti Közlöny* esztendői szeptember 30-i, 220. számában megjelent a minisztérium rendelete a védett hirdokok teherrendezésének gyorsítása és a védettséggel kapcsolatos egyéb intézkedések tárgyában. A belügyminiszter rendelete a műrostból készített vatta árának megállapítására. Rendelet jelent meg továbbá egyes kedvezményes díj levélpostai küldemények tömeges feladásának szüneteltetése, a ponty legmagasabb termelői, nagykereskedői és fogyasztói árának megállapítása, továbbá a pontyszelet forgalmának szabályozása, az Országos Tisztviselői Betegsegélyezési Alap szolgálatának újabb szabályozásáról szóló korábbi rendelet végrehajtása, a pamutfonalak forgalmi adóváltásának alapjául szolgáló átlagértékek megállapítása, az idegen államok pénznemében megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és a forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átazamítása és a vagyonváltás fizetése szempontjából a búza 1943. évi október havi árának megállapítása tárgyában.

Valódi tanfolyam lesz Gödöllőn

A vadászterületek védelme és a vadtenyésztés előmozdítása érdekében a földművelésügyi minisztérium a gödöllői m. kir. Vadászati Hivatal felügyelete alatt 1944. évi január—március hónapok folyamán vadőri tanfolyamot rendez, amelynek végén a jelölték szakvizsgát tethetnek. A szaktanfolyamra olyan 20. életévüket betöltött magyar állampolgárok jelentkezhetnek, akik 3 éves hivatásos vadőri (erdőőri) gyakorlatl rendelkezők és legalább az elemi iskola négy osztályát elvégezték. A felvétel iránti kérvényeket a földművelésügyi minisztérium vadászati osztályához november hó 15-ig kell eljuttatni. A kérvényhez csatolni kell a folyamodó születési anyakönyvi kivonatát és iskolai végzettségét igazoló bizonyítványát, továbbá hatósági erkölcsi bizonyítványát, a vadőri (erdőőri) szolgálatot igazoló bizonyítványt és végül hatósági orvosi bizonyítványt. A vizsgadíj 30 pengő, a tanfolyamon való részvétel és az elzárás díjmentes, az élelmezés önköltségi árát azonban meg kell téríteni.

Nagyvárad elmúlt éve a költségvetés bírálatában

Több alapos hozzászólás után elfogadta a törvényhatósági bizottság a jövő évi költségvetést

Nagyvárad. Csütörtök délután 5 órakor tartotta meg rendes havi közgyűlését Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága. A közgyűlésen dr. Hlatky Endre főispán elnökölt.

A tárgysorozat első pontja a polgármester időszaki jelentése volt, amelynek során az elnöklő főispán bejelentette dr. Horváth György rendőrfőkapitányhelyettes Nagyváradról való eltávozását. Ezután az 1940.

és 1941. évi zárszámadásokat hagyta jóvá a közgyűlés.

A tárgysorozat harmadik pontja a város háztartása, vagyonkezelési intézményei, alapítványai 1944. évi költségvetésének megvitatása volt. Elsőnek Medvigy Ferenc felsőházi tag szólalt fel, bejelentve, hogy az előterjesztett költségvetést megnyugvással elfogadja. Utána dr. Patzkó Elemér képviselő szólott hozzá a költségvetéshez.

és ez a szerződés nem szolgálhat precedensül más munkák szabadkézből történő kiadása tekintetében.

— Tudom, hogy rendkívül sok problémára hívtam fel a figyelmet, tudom milyen rendkívüli munkát igényel a város minden teendőjének irányítása, mégis bizalommal tartam ezeket a kérdéseket a város vezetői, különösen a Főispán és Polgármester úr elé, mert ismerve az ő városszeretőkét, kiváló képességeiket és vas-szorgalmukat, bizunk abban, hogy ők mindezeket a problémákat a törvényhatósági bizottság segítségével megfogják tudni oldani.

Elismerés a főispánnak és polgármesternek

— Amikor a költségvetést megszavazom s a Főispán úrnak és Polgármester úrnak az elismerés zászlóját meghajtom, annak a reményemnek adok kifejezést, hogy egy év elmúltával a jó Isten segítségével bajaink nagyrésztét meg tudjuk szüntetni és a jövő tárgyalása alkalmával megállapíthatjuk, hogy minden megvalósul, amit a város vezetősége és a város lakossága egy szívvel-élvelel kívánt. Adja a jó Isten, hogy úgy legyen.

A polgármester válasza a felszólalásra

Dr. Soós István polgármester részletesen válaszolt dr. Patzkó Elemér beszédének minden pontjára. Megköszönte a felszólalásban kifejezésre juttatott elismerést és örömmel üdvözölte a bíráló hangot is, ami abban nyilatkozott, mert ez, — mondotta — egészséges szellem jelle a város közéletében. Egyetért abban Patzkó Elemérrel, hogy Nagyváradnak vezető szerepet kell játszania a vidéki városok között. A város vezetőségének minden törekvése erre irányul s a törvényhatósági bizottság tagjainak közreműködésével remélhetőleg sikerülni is fog kivívni ezt. Egyetért a szónokkal az önkormányzati élet fejlesztésének szükségessége tekintetében is. A maga részéről mindent megtesz az önkormányzati jelleg kihangsúlyozása érdekében. Minden kérdést letárgyaltat a megfelelő szakbizottságban s néha olyan ügyeket is közgyűlés elé terjeszt, amelyeknek a bizottság plénuma előtt való letárgyalása nem is volna kötelező. Igaz, hogy a Hivatalos Közlöny olykor késedelmesen jelenik meg a közgyűlésre kerülő ügyek ismertetésével, de ez nyomdatechnikai akokból történik s más városokban sokkal kedvezőtlenebb a helyzet e tekintetben. Igyekezni fog a Hivatalos Közlönyt legalább három nappal a közgyűlés előtt megjelentetni. A kultúrárosok rendezése elsőrendű gondja a város vezetőségének, de ezek kiterjedése és a román uralom alatt keletkezett utcák nagy száma rendkívül nehéz feladatok elé állítja a várost. A köztisztaság követelményeinek is nehéz megfelelni a mai munkaviszonyok között. A városnak az uralomváltozás után 140 utcápróje volt, míg most a bevonulások és egyéb okok miatt csak 46 utcáprójevel rendelkezünk s ezek

Dr. Patzkó Elemér nagyszabású felszólalása

Beszédének az önkormányzatra vonatkozó részével külön cikkben foglalkozunk. Felszólalása további során a következőket mondotta:

Mindnyájunknak, közösen a jövő Nagyváradját kell kiépíteni. A közlekedés, a vízellátás, csatornázás, villanyvilágítás nagyon sok külső, sűrűn lakott városrészben még megoldatlan probléma. A város egész lakossága egyformán járul hozzá a közterhekhez állami és különösen a városi pótdadó viselésével. Ezért el is várja az egyenlő elbánás elvét. A központonban egy-két szembeötlő helyen dícséretes rend és tisztaság uralkodik, szép kertek díszítik az utcákat és tereket, azonban annál elszomorítóbb a tény, amit a központ elhagyása után látunk. Az a véleményem, hogy a perifériákra is ki kellene terjeszteni a gondoskodás egy részét. A terekkel és parkokkal kapcsolatban azt javaslom, hogy készítsen a város egy általános tervet úgy a terek, mint a parkok rendezésére és ez a terv a törvényhatóság előtt kerüljön megvitatásra.

Ezután kulturális kérdésekkel foglalkozott Patzkó Elemér. Beszédének erre a részére visszatérünk.

A városi ügyosztályok működésének bírálatá

— Ami az egyes városi ügyosztályok működését illeti — mondotta — az elismerést kell kifejeznem mind egyik előtt, kivéve a műszaki ügyosztályt. Az elmúlt években ez az ügyosztály nem mint hogyha előmozdítani, hanem mintha hátráltatni akarta volna a város fejlődését.

— Új műszaki tanácsosunk képességeit még nem volt alkalmunkkelőn megismerni, azonban reméljük, hogy az az áldatlan és szomorú állapot, ami ennek az ügyosztálynak a tehetetlensége folytán létesült, rövidesen már csak a múltnak a rossz emléke marad.

— Elsőrendű munka várna például a mérnöki ügyosztályra abból a szempontból, hogyha nem is egész átfogó városrendezési tervet, de legalább is a legegészségesebb pontokra vonatkozólag részletrendezési terveket készítsen. Ilyen volna például a Bémer-térrel kapcsolatos színházter, valamint a Bazar-épület rendezési terve, amivel kapcsolatban el kellene dölnie a vá-

rosi bérház elhelyezési kérdésének is. Reméljük, hogy a háború rövidesen befejeződik és akkor itt állunk a teljes építkezési lehetőséggel, azonban nem lesznek terveink s kapkodva, rendszertelenül fogunk építkezni.

— Most, amikor a magánépítkezések szünetelnek s amikor így a mérnöki ügyosztály egyik szervében munkakiesés mutatkozik, ezt a jövő terveinek kiépítésével kellene kitölteni.

— A közművekkel kapcsolatban csupán annyi a megjegyzésem, hogy a beszerzések az időszerű szükségesség szempontjából eszközöltesenek. Azt hallom, hogy Villamomúnél olyan gépek pótalkatrészeit szeresszük be ma, amely gépeknek szállítását a megrendelést felvevő vállalatok a háború befejezése után 3 évre ígérték. Nem tudom, nem-e volna célszerűbb olyan beszerzéseket eszközölni, amelyek a Polgármester úrnak, ha ebben a tekintetben felvilágosítást nyújtana.

Közmunkák kiadásának kérdése

— Külön kívánok foglalkozni még a közmunkák kiadásának kérdésével. A közelmúltban a Körös-partfal 700 ezer pengős munkáját a város szabadkézből adta ki az ajánlatteletre felhívott egyetlen cégnek. Már a munkálatok kiadása alkalmával aggodalmamát fejeztém ki a Polgármester úrnál a vállalkozó cég által felszámított árak tekintetében, mert komoly szakembertől azt a felvilágosítást kaptam, hogy ez a vállalat a rendes vállalkozói haszonon felül nyereséget biztosít magának a kikötött egységárral. Arra kértem a Polgármester

urat, kossé ki a szerződésben, hogy a város a munka ellenértékének egy részét jogosult visszatartani addig, amíg az árat ellenőrizni hivatott felügyeleti hatóság komoly árelemzés alapján ellen nem őrzi a kikötött díjat, mert ilyen kikötés esetén a városnak jogában áll majd a szokásos vállalkozói haszonon felül kikötött nyereséget levonásba hoznia.

— Egyet mindenesetre le kell szögezni, hogy ez a rendkívüli eset szükségessé teite a gyors intézkedést, azonban ez az eljárás mód nem válhatik általános gyakorlattá

számát semmiképp sem lehet emelni, mert nincs jelentkező az 5-6 pengős napidijért, pedig már a környékbeli falvakban is kidoboltatták ezt a munkaalkalmat. A fásítás és más kertészeti megvalósítások tekintetében Urbán János jelentős munkát végzett, de kétségtelen, hogy még sok a tenivaló. A most alakulóban levő városra elő fogja segíteni a fejlődést ebben az irányban. Az országosan egységes pótdadó rendszerének bevezetése az illetékes kormányköröket is foglalkoztatja, de ez nem olyan egyszerű probléma, mert egyetlen városi polgár sem szívesen fizetne pótdadót, hogy más városok építsenek belőle. A közlekedésre vonatkozó észrevételekkel kapcsolatban kijelentette a polgármester, hogy a jövőben semmiféle tömeges összehívást nem tűr s a jegyek kiosztása kézbesítés útján fog megtörténni. Lakásinség tényleg van. De Nagyváradnak 1914-ben csak 64 ezer lakosa volt, most pedig meghaladja a szaporulat arányában, annak ellenére, hogy a legutóbbi népszámlálás csak 93 ezer lakost tüntet fel. S az építkezések korántsem haladtak a szaporulat arányában. De ma lehetetlen ezen segíteni, mert a magánépítkezések teljesen szünetelnek, sőt jellemző, hogy a város tervezett héraldójára számára sem tudnak anyagot kapni, pedig már számtalanszor közbenjártak az illetékes tényezőknél. Még rámutatott a polgármester a közmunkák tekintetében mutatkozó nagy haladásra s beszéde végén közművelődési kérdésekkel foglalkozott.

Bevonulási kép és a Szent László-szobor ügye

Dr Kaczián Kálmán a város közgyűlési termében megfestett bevonulási képről mondott bírálatot, kifejezve, hogy a jövő nemzedéke esetleg azt fogja hinni, hogy a képet a város törvényhatósági bizottsága elfogadta, holott ez az eset nem áll fenn. Indítványozza egy új kép megfestését és arra kéri a közgyűlést, hogy már most állítson be a költségvetésbe bizonyos összeget erre a célra.

Dr Soós polgármester válaszában kijelentette, hogy a kép festését tanácsosnak tartja háború utánra halasztani.

Kortsmáros László képviselő bejelentette, hogy nagyobbban szeretné látni a kulturális célokra előirányzott összeget. Szóváltette, hogy a Szent László-szobor emlékmű felállítását napirenden kell tartani. Örömeinek adott kifejezést afölött, hogy a nagyváradi főiskola kérdése jó kezében van. Dr Paál Árpád országgyűlési képviselő mindent elkövet, hogy a tervezet illetékeseknél meghallgatásra találjon.

Ezután dr Horváth Árpád a kereskedelmi tanonciskola kérdésére tette ezóvá kifejtve, hogy az iskola tanárai nem vállalják 2 pengő 50 fillér órabéért a tanítást. Hasonlóan szólott hozzá a kérdéshez Bartsh Sándor kereskedelmi iskolai igazgató is.

Dr Soós István Kortsmáros László zavaíra javasolta, hogy a Szent László szobor alapot 8000-ról 12.000-re emeljék fel. A kereskedelmi tanonciskola kérdését sajnos, jelenleg megoldani nem lehet, mert az ügy feletti a minisztérium diszponál.

Dr Kaczián Kálmán a közlekedési tisztviselők nehéz anyagi helyzetét tártá fel. Beszédében megállapította, hogy a közlemezési hivatalnak 107 ezer ellátotról kell Nagyváradon gondoskodnia. Ezt a munkát 72 alkalmazott közül 52 tisztviselő végzi, kiknek javadalmazása rendkívül csekély. Kérte, hogy a város a fizetésemelést ezeknél a tisztviselőknél méltányosan rendezze.

A polgármester kijelentette, hogy ez a kérdés szintén a miniszter hatáskörébe tartozik és ebbe a város nem avatkozhatik bele.

Dr Kovács Árpád szólt nozzá záró szavaival véget ért.

Egymillió férfiing, 300.000 munkaruha, 600.000 munkásnadrág, 2 millió méter flanell!

Megállapították a nagyszabású mezőgazdasági és ipari textilakció végleges kereteit. Hogyan történik az áruelosztás

Végleg kialakultak a nagy mezőgazdasági és ipari textilberuházási akció keretei.

A hatalmas népjóléti akció keretében a zország ipari és mezőgazdasági lakosságának a következő textilcikkeket bocsátják rendelkezésre: több, mint egymillió darab ing, ebből 800.000 darab zefir, és 200.000 darab flanell, 300.000 munkaruha és 600.000 munkásnadrág, 300 ezer darab férfiöltöny és negyedmillió női bekecs-kabát. Női ruha 200 ezer darab flanell, közel kétmillió méter, férfi alsónemű 1 és egynegyed millió darab, vászonaru, fehéraru 400.000 méter, lepedő 200.000 méter, kendő 200 ezer méter és végül 200 ezer pelenka, minthogy a kormány a jövő nemzedék textilszükségletéről is gondoskodik. Ezt a hatalmas mennyiséget a textilgyárak december 31-éig gyártják le. A forgalomba-

még a költségvetési javaslatához majd kijelentette, hogy azt általában elfogadják.

Tárgyalta a közgyűlés a 39 pontból álló tárgysorozat pontjait, melyeket kevés módosítással teljes egészében elfogadott. A tárgysorozatot a közgyűlés előzően letárgyalta és erről lapunk pár nappal ezelőtt részletesen megemlékezett.

A 3 és fél órában tartó közgyűlés ezután dr Hlatky Endre főispán

hozatal az ipari munkásság részére a Textilegyesületben felállított áruelosztó iroda révén történik úgy, hogy ez az iroda a mennyiségnek közel egyharmadrészét osztaná el. A Hangyára 25% jut és fennmaradó részt a kereskedelem továbbítja a fogyasztókhöz. Valamennyi érdekelte, az illetékes minisztériumok, az áruközpont és maga a textilközpont oda fog hatni, hogy ezek a fontos cikkek az arra illetékesek kezébe jussanak és semmiféle mellékutra ne kerülhessenek. Arról, hogy az akció céljait szolgáló nyersanyagok felhasználását milyen szigorúan szabályozta a közellátásügyi minisztérium, már beszámoltunk. Nagy erőfeszítések történtek, hogy az akcióhoz szükséges nyersanyagokat kellő mennyiségben előteremtsek és ez — mint értesülünk — sikerült is.

Bonyodalmas sikkasztási ügy tárgyalását kezdte meg a nagyváradi törvényszék

Nagyvárad, október 1. A nagyváradi törvényszék ma délelőtt tárgyalta három nagyváradi kereskedő ügyét. Egyikük Markó Károly kereskedő, három utazót fogadott fel árucikkeinek terjesztésére, Fekete László és Balogh László nagyváradi kereskedelmi alkalmazottakat és egy harmadikat, aki azóta a fronton hősihalált halt. A nevezettek mind a vádlottak páijára kerültek Antal László budapesti lakos keresete folytán, aki azzal vádolja őket, hogy a rájuk bízott ruhaneműket Fekete László lakásáról közösen eladták s az árát elsikkasztották.

A tárgyalás folyamán Markó előbb tagadta, hogy bármit is tudna a holmikról. Később, Fekete Lászlóné tanuvallomása után beismeri, hogy azokat ő hozta el Feketéék lakásáról, viszont pár nappal később visszavitte. Hogy

Markó csakugyan elhozta és hogy tovább már nem terheli a felelősség Feketééket, ezt elismervénnyel igazolni tudták. De, hogy miután visszavitte, újra elhozta volna-e, azt sem Fekete, sem Markó nem tudta bizonyítani.

A vád szerint egy férfi télikabátból, kalapról, ruhákról, ingekről, zoknikról és apróbb-cseprőbb holmikról van szó, amelyek mind Antal budapesti lakos tulajdonát képezték. Hogy miként kerültek ezek Feketéék lakására, az szintén a Markó-féle üzlet kereskedelmi tevékenységére vezethető vissza.

A bíróság újabb tanúk megidézését látta jónak az ügy tisztázására és a tárgyalást elnapolta. Az igen érdekes sikkasztási büntett tárgyalásának új határnapjaként december 3-át állapították meg.

Postán küld részletes utasításokat növendékeinek a Szilágyi Erzsébet leánygimnázium igazgatósága

A nagyváradi református Szilágyi Erzsébet leánygimnázium igazgatósága értesíti növendékeit és a szülőket, hogy részletes utasításokat juttat el postán

hozadjuk a kéhszerszűnet alatt elvégzendő anyagról. Addig is felhívja a figyelmüket, hogy a Rendtartás által előírt magatartáshoz szigorúan tartásuk ma-

Wimmer Anselm O. S. M.:

Az élet teljessége

P. 3'—

H. V. Morion:

Az Üdvözítő nyomában

P. 18'—

Kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában

gukat a növendékek. Magaviseletüket a tanárok ellenőrzik és az osztályfők telkeresik őket otthonaikban. Vásárolják meg a szükséges tankönyveket s azokból az otthon is elvégezhető részeket tanulják. Így foglalkozzanak: 1. magyar olvasmányokkal, 2. szöszedéssel idegen nyelvből, 3. nyelvtani anyag átismélté-ével, 4. előző év történelmi anyagának átismélté-ével, 5. a történelem ezévi anyagával, 6. földrajzi adatok felelevení-tésével s térképismerettel, 7. előző év anyagából vett számtanpéldák megoldásával, 8. költemények könyv nélkül való megtanulásával. Általában a multi-évi tankönyveiket ne adják el, hogy ismételhessenek. Az ifjusági könyvtár anyagából a tanári testület kiadja a kötelező olvasmányokat. Ezekért, de minden szükséges felvilágosításért az iskolában a szülők járjanak el. A növendékek az intézettel lehetőleg szüleik útján érintkezzenek. A beírások folynak s a szülők mielőbb végezzenek el gyermekeik beiratását. A kénszerszűnet alatt elvégzett munkáról a tanulók készítsenek kimutatást. A tanárok az elvégzett ismétléseket, esetleg újabb elvégzett anyagot számonkérnek az iskolai év kezdetén. Ha az elvégzendő anyag tekintetében, vagy a növendékek idejében iskolán kívüli célra való felhasználása körül kétség merülne fel, vagy tanácsra lenne szükség, a szülők forduljanak bizalommal az igazgatósághoz és a tanárokhöz minden köznap délelőtt, Róvidesen szülői értekezletet hívunk össze. E felhívásban közöltek alapján a szülők a leggondosabban őrizzenek ellen gyermekeik előhaladását és magaviseletét. Ez utóbbira nézve továbbra is az Ellenőrző Könyvecskében foglaltak az irányadók.

A legkomolyabban figyelmeztetjük az intézet növendékeit, hogy az istentiszteleti alkalmakkor a maguk templomában mulasztás nélkül minden istentiszteleten vegyenek részt.

Milyen munkalehetőségeket kínál a Munkaközvetítő?

A nagyváradi m. kir. állami Munkaközvetítő Hivatal (Szilágyi Dezső-utca 28. sz. Telefon: 25-76) az 1943. évi szeptember hó 29-én kelte jelentése szerint, az elmúlt héten elhelyezett 24 egyént.

Jelenleg foglalkozást kaphatnak:

4 szobafestő, 10 kőműves, 8 nap-számos, 3 kovács, 1 szolgáló-kifutó, 17 gyári munkásnő, 1 bejáró takarítónő, 2 gyermekleány, 6 asztalos, 1 bádógos, 1 borbély, 1 cipész, 2 futó, 1 szabó, 3 sörtekesztő, 1 timár. Összesen: 62 egyén.

Foglalkozást keresnek:

13 ipari szakmunkás, 5 gyári, be-tanított és egyéb segédmunkás, 9 bejáró takarítónő, 15 állandó há-ztartási alkalmazott, 1 mosónő. Ösz-szesen: 53 egyén.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekkszámjaink
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Megkezdődött az Országos Katolikus Naggyűlés

Az Új Nemzedék írja: A XXXII. Országos Katolikus Naggyűlés ma reggel megkezdődött. A szentmisét és a Venti Szentét Seregi Jusztinián bíboros hercegprímás vezette. Egyben a hívek szíveit áldoztatta meg, akik áldozásukat az igazságos békéért ajánlották fel.

Dr. Johan Béla a Közegészségügyi Intézet új főigazgatója. A MTI jelenti: Dr. Tomcsik Józsefnek, az Országos Közegészségügyi Intézet főigazgatójának a baseli egyetem közegészségügyi tanszékére történt meghívása folytán az intézet vezetésében október 1-én változás történt. A belügyminiszter az intézet vezetésére Johan Béla dr. m. kir. titkos tanácsos, belügyi államtitkár kérése fel, ugyanakkor az intézet osztályait három csoportba sorozták.

Nemes Vörösi Géza vezérőrnagy — a legfelsőbb honvédelmi tanács vezérőrnagyja. A MTI jelenti: A Kormányzó Ur a miniszterelnöknek, mint a legfelsőbb honvédelmi tanács elnökeinek előterjesztésére Gödöllőn 1943. szeptember 30-án kelt legfelsőbb elhatározásával vitéz Nemes Máthé Kálmán altábornagyot, a legfelsőbb honvédelmi tanács vezérőrnagyát, ettől az állásától, katonai szolgálati idejének betöltése folytán felmentette és a legfelsőbb honvédelmi tanács vezérőrnagyává Nemes Vörösi Géza vezérőrnagyot nevezte ki.

MEGSZŰNIK A HARISNYAHIANY. A néhány hónappal ezelőtt nagyobb mértékben jelentkezett harisnyahiány szűnőben van. A kormány megfelelő és hatályos intézkedéseinek kívül a piacon a helyzet javulását azzal is magyarázzák, hogy a harisnygyártás nyersanyagellátását az arányosabb elosztással megjavították. Különösen a műselyemharisnyagyártás emelkedett nagyobb mértékben a visszatért országrészek megnövekedett szükséglete ellenére is.

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk hálás köszönetet a Szent László Nyomda igazgatójának, személyzetének, a Magyar Lapok és Néplap szerkesztőségének és kiadóhivatala tagjainak, a Gutenberg Dalkor tagjainak, ugyancsak mind azoknak a rokonoknak, jó barátoknak, ismerősöknek és szaktársaknak, akik forrón szeretett leányunk temetésén való megjelenésükkel, vagy részvételük egyéb megnyilvánulásával mélyéges gyászunkban osztoztak.

ónodi Veress Gyula és családja.

Felfüggesztették egy verskedő román színész működési engedélyét. Bukarestből jelentik: (MTI) A színházak vezérigazgatósága George Gronner színész működési engedélyét öt hónapra felfüggesztette, mert Gronner megverte egyik színestársát. Egy színésznőt komoly dorgálásban részesítettek, mert a sajtóba kártársairól a valóságnak meg nem felelő adatokat csempésztett be.

IPAROSOK FIGYELMEBE! Felhívjuk iparosaink figyelmét, hogy a Vöröskereszt-gyűjtéssel kapcsolatban a Vöröskereszt-jelvényeket úgy a szakosztályoknál, mint az Ipartestület hivatalában beszerezhetik. Kérjük, hogy ezért mennél nagyobb számban jelentkezni szíveskedjenek. Az Elnökség.

Német kulturfilm matiné vasárnap d. e. 11-kor a Belvárosi mozgóban.

FELHÍVÁS AZ IPAROSOKHOZ! Felhívjuk mindazon iparosainkat, akik tűzifaigénylésükre akár a Szakosztálynál, akár az Ipartestületnél előlegképpen bármily összeget lefizettek, a tűzifabeszerzés és a pénzüktalálása tárgyában vasárnap délelőtt 11 órakor az Ipartestület gyűléstermében tartandó, mindenkire egyformán igen fontos értekezletre teljes számban megjeleneni szíveskedjenek. Az Elnökség.

Elesett három angolszász haditudósító. Amszterdamból jelentik: (MTI) Mint a brit hírszolgálat jelenti, három haditudósító, a Reuter Iroda tudósítója, a Daily Herald tudósítója és a Midday Morning Herald tudósítója Népoij közelében hivatás teljesítése közben elesett. Mindhárom az 5-ik hadsereg-nél működött.

A bélműködés szabályozása és a gyomoremésztés előmozdítása céljából ajánlatos időközönként néhány napon át reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Kérdezze meg orvosát!

Ismét megkezdődtek a Szentatyanál a szokásos kihallgatások. Rómából jelentik: (MTI) A NTI jelenti: Mint a vatikáni hatóságok közlik, a pápa október elsejétől ismét megtartja a szokásos kihallgatásokat.

ÚJ CUKORNÖVÉNYT TERMELENEK ROMÁNIÁBAN. Román gazdasági körökben — mint Bukarestből jelentik, — nagy jelentőséget tulajdonítanak egy új cukornövény felfedezésének. A román mezőgazdasági minisztérium már meg is bízta a mezőgazdasági kamarák vezetését, hogy az új cukornövény, névszerint a „gaoleanul” termesztésére megfelelő területeket biztosítsanak körzetükben. A jelentések szerint az új cukornövény szárából nyerik a mézédés, igen nagy cukortartalmu nedvet. A növényt — sűrű ültetése esetén, — kitűnő takarmánnyként is lehet termelni. Lehetséges, hogy a nálunk méznád címen ismert és mindjobban terjedő növényről van szó.

Szórakoztató játékokat kérnek szélesített honvédsink. Nagyvárad, október 1. A hadikórház katonái használt kártyákat, dominókat és egyéb társasjátékokat kérnek a közönségtől. Reméljük, hogy katonáink kérését, akik ilyen játékokkal rendelkeznek, megértéssel fogadják. Az adományokat Szaniszló u. 14. szám alá, a Vöröskereszt irodában kérjük leadni.

Letartóztatások a román fővárosban. Bukarestből jelentik: (MTI) Szeptember 29-én nagyarányu rendőri ellenőrzés volt a fővárosban, melynek eredményeként 80 férfit, 69 nőt és 50 gyermeket tartóztattak le.

A hazai apróvadállomány vérfelújítása. Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter az apróvadállomány vérfelújítása céljából tenyésztés elterjesztését határozta el. Akik tenyésztésben kívánnak részt venni, bélyegmentes igénylésüket a terület szerint illetékes vadászati tudósítóhoz legkésőbb folyó év november 25-ig nyújtsák be megjelölve, hogy nyulból és fácánból milyen ivararányban, hány darabot igényelnek. A tenyésztés pára 58 pengőbe, a fácánkakas darabja 15 pengőbe, egy fácántörzs (1 kakas + 3 tyúk) pedig 76 pengőbe kerül. A tenyésztés elterjesztésétől 1944. évi január hó 15. és február hó 20. között kerülnek kiosztásra. A vonatkozó rendelet a Budapesti Közlöny szeptember 19-i száma közli.

Német kulturfilm matiné vasárnap d. e. 11-kor a Belvárosi mozgóban.

NYILTTER

Étesitem m. t. hirdető üzletfeleit, hogy irodámat Mocsary Iró gépezetbe, Rákóczi-út 2., Bazárépület. (Hitelbank mellett) helyeztem át. Telefon: 11-28. Rudolf Mosse Hirdetőiroda. Dr. Keresztessiné Vajna Olga.

Ipartestületi hírek

Az Ipartestület Faipari szakosztálya felhívja tagjai figyelmét, hogy minden kiutalt anyagra igénylésüket az után minden hó 1-étől 5-ig a szakosztály irodájába jelentésként be, mert későbbi igénylést nem vesszünk figyelembe. Az igényléseket mindég az előtte való hónap illetményjegyzékére és az ipartestületnél bejelentett munkakönyvekre vesszük fel. Igyekezzen tehát mindenki 1-én és 2-án illetményjegyzékét befizetni. Elnökség.

Fodrász iparosok figyelmébe! Ezúton hozzuk tudomására a fodrász-ipari szakosztály tagjainak, hogy a választmány határozata alapján a fodrász-üzletek 1943 október hó 5-től kezdődően, 1944 április 30-ig bezárólag csak 6 órák zárnak. Az erre vonatkozó hirdető-tábla kifüggesztése az üzletekben szigorúan kötelező. Ezen hirdető-tábla Gyurtsik Gyula fodrásziparosnál kapható. Ezen intézkedését betartását kéri a szakosztály Elnöksége.

Oktober 4-étől este 8 órákor sötétítünk el

A közvilágítás és a járművek elsötétítése 9 órákor kezdődik

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Budapesti Közlöny pénteki száma közli a honvédelmi miniszter rendeletét a légoltalmi elsötétítés újabb szabályozásáról. A rendelet szerint október 4-étől, hétfőtől kezdődően az elsötétítést az ország egész területén 20 órákor kell végrehajtani. Az elsötétítés hajnali 4 óráig tart. A városok és községek közvilágításának, valamint a járműveknek elsötétítése 21 órákor kezdődik.

Svéd újságírók Nagyváradon

Nagyvárad, okt. 1. Ma délben egy órákor Budapestről jövet 16 svéd újságíró érkezett Nagyváradra. A svéd újságírók társaságának tagjai be az országot és a főváros után egyik első állomásuk Nagyvárad. A város részéről Papp Lajos, az Idegenforgalmi Hivatal vezetője, az IBUSZ egy angolul beszélő alkalmazottjának segítségével fogadta és kalauzolta őket. A svéd újságírók megtekintették a város nevezetességeit, majd a Kék Macekában ebédeltek és a kora délutáni órákban tovább utaztak Kolozsvárra.

Új rend az élelmiszer-üzletek nyitvatartására

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok értesíti kereskedő tagjait, hogy 1943. október 1-től a korábbi polgármesteri határozat értelmében az élelmiszerüzletek 7 órától 13 óráig, 15 órától 18 óra 30 percig, a többi üzletek pedig 8 órától 13 óráig, 14 óra 30 perctől 17 óra 30 percig tartanak nyitva.

A Kereskedelmi Csarnok előterjesztéssel élt a takarékosági szempontokra való tekintettel, hogy az üzletek, az élelmiszerüzleteket kivéve, szombat délután mint a nyári időszakban zárva tartassanak. A polgármester úr ezen előterjesztés kérdésében a legközelebb hozza meg a döntést.

Német kulturfilm matiné vasárnap d. e. 11-kor a Belvárosi mozgóban.

Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok Értesítése

Ismertetjük a m. kir. közellátásügyi minisztérium 50.500-1943. K. K. M. sz. rendeletét a déli gyümölcs eladási árának megállapítása tárgyában. A rendelet szövege a következő:
 „Értesítem Cimet, hogy a 32.600-1943 K. K. M. sz. rendelet (megjelent a Budapesti Közlöny 1943. évi július hó 29-i 168. számában) 3. paragrafusa alapján a közeljövőben a déli gyümölcsökre az eladási árak tekintetében felső határt fogok megállapítani.

Az árakat az eddig bejelentett Import-költségi árak alapján fogom megállapítani és ezeket a legmagasabb árakat a későbbiekben sem fogom felemleni, miért is kül- és belföldi vásárlásaikat ennek megfelelően eszközölik.

SZÍNHÁZ

Gyorsképek a Szigligeti Színház új színészeiről

Nagyvárad, okt. 1. Most már együtt van az egész színház: tegnap és ma megérkeztek Nagyváradra az operett régi és új erősségei is, akik egyáltalában nem, vagy csak kevésbé vannak foglalkoztatva a parádés megnyitó előadáson. Madách remekművében s azok is, akiket még Hódmezővásárhelyhez kötöttek az ottani búcsúelőadások. Csütörtökön este már olyan mozgalmas élet volt a Szigligeti Színházban, mintha már meg is kezdődött volna az évad: Az ember tragédiájának volt a jelmezes főpróbája, teljes díszletekkel és világítási effektusokkal, statisztákkal és mindjárt hozzáteljesítjük: jól kialakult ösztöndíjban. Gyorsan pergették le egymás után a képeket, de a rövid szünetekben mégis módját ejtettük, hogy az öltözőkben és a színpalán mögött pillanatfelvételeket készítsünk és röpké beszélgetéseket folytassunk a kitünőknek ígérkező társulat új tagjaival.

LOVASI KLÁRI.

A drámai hősnő érdekelt minket mindenekelőtt, aki a prózai előadások sikerének egyik legnagyobb biztosítéka. Középtermétnél magasabb, délszláv típusú, komoly hölgy, Szabadkán született, legutóbb Sopronban, azelőtt Szegeden játszott s Nagyváradon még sohasem járt.

— Máris nagyon megszerettem a várost, — mondja — az együttesben örömlátom azt a harmóniát, ami az eredményes munkához szükséges. Ösztöndíj szövege, némi izgalommal nézek a bemutatkozás elé, különösen a Tragédia miatt, ami nehéz feladat... Tudom, hogy a váradai közönség nagyon szeretettel fogadja, Hattyú Évát, én is értékelem őt, de igyekeznék megküzdni az emlékével. Végeredményben minden színész hoz valami újat...

HAMVAY LUCY

A nagyon rokoszenven megjelent, széke hölgy, vigjátéki színésznő, de operettben is megállja a helyét. Budapesti színházak tagja volt, a Fővárosi Operett Színházban, azelőtt a Madách Színházban játszott, sikeres beugrások voltak Hattyú Hanna és Sulyok Mária helyébe, agybafejbé dícsérték érte, de mégsem akarták a fővárosban kellő orvonytöléshez juttatni.

— Meguntam már — mondja kissé keszűn, — a túlekedést, a z intrikákat, a protekció-rendszert, amivel a pesti színházaknál folytonosan küzdeni kell, azért szerződtem most el vidékre... Hát! Istennek jól érzem magam Nagyváradon, édes város ez s az együttest is nagyon szeretem.

ANTAL ERZSI.

Az új komika és anyaszínésznő jelentős műtérre tekinthet vissza. Több mint három évtizeddel ezelőtt Kolozsváron volt primadonna, aztán a budapesti Belvárosi Színháznál működött hosszabb ideig, a rádióban is sokat énekelt, egy időben inkább csak kedvtelésből jött színpadra s csak férje halála után, hat esztendője lett ismét aktívabb színésznő. Hosszú Győről került, nagy büszkeséggel készül a szezonra s akkor lesz helye, ha olyan szerepet kap, amelyben énekelhet is.

— Kissé lehangolt vagyok, — panaszkodik, — mert még nem kaptam megfelelő lakást, Egyszoba-konyhát szeretnék, mert főzicskéltni is akarok...

CZÉH GITTA

Előreláthatólag egyik kedvence lesz a nagyváradai közönségnek. Egészen fiatal, most került ki a színiiskolából, de már növendék korában is felfedezték és jelentős szerepeket osztottak rá. Csupa humor, vidámság, életkedv, nem fog nagy nehézséget okozni neki, hogy derűvel árasssa el a színpadot. Naivának szerződött le, ebben a szerepkörben mutatkozott be Hódmezővásárhelyen a „Két kapitány”-ban is, de színes sokoldalúsága más szerepkörök betöltésére is kiválóan alkalmassá teszi.

BALOGH JULIA

Énekes primadonna nagyváradai születésű, sokáig élt városunkban. Énekelni is itt tanult Bleyerné Garzó Adélnél. Bejárta az ország jelentősebb városait s mindenütt szeretettel fogadták. Vasárnap este a „Mária főhadnagy”-ban fog bemutatkozni, Antónia szerepében. Szimpatikus egyénisége s kellemes kultúrált hangja révén minden bizonnyal sikere lesz.

LÁNYI EMMI

Bájos kis szőke, fiatal lány, mindössze tizennyolc éves. Egyelőre még nehezen mozog a világot jelentő deszkák mozgalmas életében, de feltétlenül tehetséges s hamar átverekedheti magát a kezdeti nehézségeken. Naiv egyszerűséggel meséli, hogy az Orsz. Színészképző Iskola-t végezte, a „Vig üdvögy”-ben vizsgázott s rögtön a vizsgaelőadáson leszerződött Putnik Bálint igazgató. Félénken jegyzi meg: Bizonyára sikerem volt, ha első látásra megtetszettem az igazgató úrnak. Majd hozzáteszi: „Remélem sikerül megnyerni a nagyváradai közönség tetszését is, mindenesetre igyekezni fogok.” A fiatal kis énekesprimadonna Hódmezővásárhelyen már szép sikerrel szerepelt a „Badacsonyi kéknyelű” és a „Két kapitány”-c. operettekben. A férjöltözöbe látogattunk el ezután s először

HORVÁTH JENŐT.

A főrendezőt keressük, aki egyúttal a drámai együttes nagy erőssége. De ő rendező a Tragédiát, nincs egy percnyi ráérő ideje sem. Lucifer szerepét is ő játssza s ahogy kettős minőségében munkálkodik a színpadon és a színpalán mögött, egészen kivételes kvalitásokról tesz tanúságot. Még fiatal ember, Szegedről hódította el Putnik Bálint igazgató.

GULÁCSY ANTAL.

Az új énekes bonviván, egészen stheder külsejű fiatalember, pedig már nyolc éves színész. Már a megszületés idejében is játszott Kolozsváron s most ottan került Nagyváradra. Közben filmezett is Fényessel, Jávorról, a rádióban is énekelt. Sokoldalú színész, a prózában is kedveli s ha énekelni kell, akkor a klasszikusoknál és a nagy operettekben éri igazán elemében magát. Legutóbb a tábori színházzal járt a hadműveleti te-

rületen Daykával, Kiss Manóval és a többiekkel s rengeteg kedves emléket hozott magával... Ahogy nézzük ezt a barnaképi, csinos fiatal fiút, színpadon kívüli sikereket is jósolunk neki Nagyváradon, bár, amint vesszük észre, a társulat legszebb hölgytagjánál már hevesen érdekelve van...

LENDVAY LAJOS

Vigjátéki és operett színész. Kassáról szerződött Nagyváradra, azelőtt Debrecenben, Pécsen, Szegeden játszott, szintén 8 éves színészi múltja van. A „Pincér, fizetek” című vigjátékban volt eddig a legkedvesebb, legsikeresebb szerepe, de alig van olyan újabb keletű vigjáték és operett, amelyben ne lépett volna fel.

BARNA GYÖRGY

Budapesten volt tavaly, a Royal variétében, de tavasszal a Víg színházhoz szerződött el. Azelőtt az ország minden nagyobb városában működött, hol mint táncoskomikus, hol mint síheder. Ugy látszik, kissé nyugtalan vér kering ereiben a szerény külső alatt, mondja is, hogy sok mindenfélét próbált már, de legjobban mégis a síheder szerepeket szereti...

Sajnos, közben a rendőr megjelent az öltöző folyosóján és figyelmeztette a rendezőt, hogy későre jár az idő, be kell fejezni a próbát. Ezzel véget is ért a körinterjú, pedig lenne még néhány jelentős tag, akiket meg kellett volna keresnünk vagy a színpalán mögött, vagy a nézőtér homályában, ahol a társulat nem foglalkoztatott tagjai szorongó érdeklődéssel figyelték a Tragédia főpróbáját. (j. b.)

Színházi iroda közleményei:

— **Megnyitó díszelőadás pénteken este fél 8 órakor.**

— **Az Ember tragédiájával** kezd meg pénteken este fél 8 órakor negyedik színévvadját Putnik Bálint, a Szigligeti Színház igazgatója, kitünően megszervezett társulattal, Madách Imre remekét, mely egyben a drámai együttes bemutatkozó fellépése is lesz. Horváth Jenő, a társulat új dramai főrendezője rendezi. A teljesen új díszletek Plivelics Emil díszlettervező tervei szerint a színház műhelyében készülték. — **Az Ember tragédiája** pénteken este bemutató bérletben, szombaton este A-bérletben, hétfőn és kedden este bérletszünetben kerül színre. A péntek esti megnyitó díszelőadásra már minden jegy elkelt!

— **Vasárnap az operett együttes mutatkozik be.** Délután 4 órakor olcsó helyárakkal a legmulatságosabb operett-újdonosság a Patyolat kisasszony kerül színre, míg este fél 8 órakor a Mária főhadnagy című nagysikerű operett van műsoron Jurik Julest fellépéssel. — **Az aradi vértanúk emlékeztetőre** és Herczeg Ferenc 80-ik születésnapjának megünneplésére szerdán este díszelőadás keretében Arva László király című történelmi színmű van műsoron. Bérletszünet. Jegyek elővételben már várhatóak!

— **FIGYELEM!** Az előadásokat a hirdetett időben pontosan kezdjük. Az előadások megkezdése után a nézőtéri ajtókat hatósági intézkedésre lezárják!

HETI MŰSOR:

Pénteken este fél 8 órakor: **Az Ember tragédiája.** (Bemutató bérlet!)

Szombaton délután 4 órakor: **Egy nap a világon.**

Szombaton este fél 8 órakor: **Az Ember tragédiája** (A-bérlet!)

Vasárnap délután 4 órakor: **Patyolat kisasszony.**

Vasárnap este fél 8 órakor: **Mária főhadnagy.**

Hétfőn és kedden este: **Az Ember tragédiája** (bérletszünet).

Szerdán este fél 8 órakor: **Arva László király** (díszelőadás).

Csütörtökön este fél 8 órakor: **Tábornokné** (bemutató bérlet!)

Megszűnik az előjegyzési rendszer az újonnan kibocsátandó postabélyegekre

A postavezérgazgatóság intézkedése következtében ez év végével megszűnik az előjegyzési rendszer a meghatározott példányszámban megjelenő új kibocsátású bélyegekre és bélyegblokkokra. Eddig ugyanis a kibocsátást megelőzően bárki előre biztosíthatta a maga számára az új bélyegeket bizonyos példányszámát előjegyzés útján. (Magy. Tud.)

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Angóra szüldők nagyon olcsón eladó. Nagy Itce-u. 10. (Gerliczy-utca) vezető átjáró.)

2 darab 15 hektoliteres hordó eladó. Bihari-ut. 53. szám. 805

Allást nyec

LAPKIHORDÓ Velence környékére felvétetik, Jelentkezni a Magyar Lapok kiadóhivatalában. 768

Szerény igényű gyermekszerelelő nő keresek egész napra kis háztartásom vezetésére. Cim a kiadóban. 798

Szakácsnőt és szobalányt, tisztát és rendszeretűt keres keresztyény urához. Cim a kiadóban. 800

Allást keres

Intelligens, finomlelkű, 32 éves erdélyi nő, évekig vezette plébánia háztartását, gazdaságát **meleg otthonért** plébániára, magánoshoz bázveztőnőnek, anyahelyettesnek merne. — Torma, Zenta, Kard-u. 802

Idősebb német urinő gyermek mellő ajánlkozik házhoz, vagy félnapra. Cim kiadóban. 797

Bőteji szoptatós dajk. kivégényű ajánlkozik. Tisza István-u. 23. ajtó 8. 806

Különjéle

Fertőtlenítést, poloska mely es mindenféle férgek irtását 38 évj gyakorlattal vállalja. Varga, Danko Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313

Jömenetelű malombérlet Nagyváradhoz közel, főútvonalon azonnal átadó. Csak komoly érdeklődők irhatnak. „Jó üzlet” jellegére a kiadóba. 801

120-200 darab birkat teleltetésre valóak. Címét „Teleltetés” jellegére a kiadóba. 785

Fűszerüzlet berendezéssel, lakással kiadó. Francia-u. 34. 805

Rentabilis üzlethez, üzemhez 20.000 pengővel betársulni, kellő biztosíték mellett. Cim a kiadóba. 804

KIADOTULAJDONOS:

szent László-nyomda R.T.

A szerkesztésért felelős: **Dr. Paál Árnád**

Felelős vezető: **Dr. Virág Jeromos**

Felelős szerkesztő: **Szent László-nyomda R.T.**

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Pázsó-utca 5. szám